

Korte bijdragen

Zeekoet *Uria aalge* met afwijkende veerstructuur

Guillemot with aberrant feather structure

Op 5 februari 1990 vond ik op het strand bij Egmond aan Zee een vers dode Zeekoet met een geringe hoeveelheid olie op de buikzijde. De vogel was tenminste één jaar oud (cf. Sandee 1983) en nog vrijwel geheel in winterkleed. In de rechtervleugel ontbraken aan de handpennen vrijwel alle baardjes en waren slechts de kale schachten over. Aan de toppen van vier handpennen bevond zich nog een klein pluimpje. De volledig kale schachten waren in de lengte gespleten. Opmerkelijk was dat handpen 10 zich nog vrijwel geheel in de spoel bevond. Normaal ruien Zeekoeten alle slagpennen tegelijk, juist na het broedseizoen. Vermoedelijk was deze pen verloren gegaan en werd vervangen. Van de grote handpendekveren bestond ongeveer een kwart van het distale deel van de veren (ongeveer het deel dat buiten de middelste handpendekveren uitsteekt) eveneens uit kale schachten. De overige veren in zowel de linker- als rechtervleugel waren normaal gevormd.

Op 3 maart 1984 vond C.J. Camphuysen bij Camperduin een dode eerstejaars Zeekoet met een vergelijkbare "afwijking": in beide vleugels waren van de meeste handpennen vrijwel alleen de kale schachten over, die evenals bij het boven beschreven exemplaar in de lengte gespleten waren. Ook de grote handpendekveren, alsmede een aantal armpennen in de rechtervleugel, bestonden uit geheel of gedeeltelijk kale schachten. Soortgelijke gevallen van afwijkende veerstructuur bij Zeekoeten zijn reeds bekend van meerdere vondsten in Groot-Brittannië (Bourne 1974). Hoewel voor de afwijkende veerstructuur verschillende verklaringen als een verstoorde veergroei onder invloed van toxische stoffen, schimmels, extreme slijtage of genetische afwijkingen zijn opgeworpen, weet Bourne (1974) aan te tonen dat de afwijking het gevolg is van schoonmaakactiviteiten van de vogel zelf om zich van (olie) verontreiniging te ontdoen. Bij voornoemde gevallen is het inderdaad gelukt om zich van mogelijke verontreiniging te ontdoen. Mogelijk is hierdoor de

levensduur van de vogels iets verlengd, doch de bij het schoonpoetsen aange-richte schade is dermate groot geweest dat het hierdoor rigoureuus vermin-derde vlieg- en fourageervermogen de vogels alsnog de das heeft om gedaan. Beide vogels bevinden zich in de collectie van het Instituut voor Taxono-mische Zoölogie (Zoölogisch Museum) te Amsterdam.

Ik wil Kees Camphuysen, Kees Roselaar, Tineke Prins en J. Walters bedanken voor hun constructieve opmerkingen.

Summary On 5 February 1990 a freshly dead and slightly oiled Guillemot was found on the beach near Egmond aan Zee. In the right wing all primaries consisted of almost bare shafts, which were split longitudinally. Also, of the tips of the upper primary coverts only a bare shaft was present. The outermost primary had just started growing. Other feathers were of a normal structure. On 3 March 1984 a similarly deformed dead Guillemot was found on the Dutch coast. In this bird, both wings had aberrant primaries as well as some deformed secondaries. Although several explanati-ons have been suggested for these deformations, Bourne (1974) showed that the deformations are caused by cleaning activities from birds which are lightly polluted by oil. Indeed no oil was found on the wings but the birds died anyway because they were probably severely hampered in foraging and flying.

Bourne W.R.P. 1974. Guillemots with damaged primary feathers. Marine Poll. Bull. 5: 88-90

Sandee H. 1983. Kleurcontrast in de vleugeldekveren bij Alk en Zeekoet. Nieuws brief NSO 16: 133-143

Leo Stegeman, Melis Stokelaan 173, 1813 DE Alkmaar